

EL TEMPS

El conseller d'Educació valencià, Alejandro Font de Mora –amb barba i ulleres, al centre–, a la inauguració d'un centre escolar a Tous (Ribera Alta).

Una de Berlanga a Sant Joan d'Alacant

Aquests darrers set anys, la població de Sant Joan d'Alacant ha augmentat d'un 22%: ha passat de tenir 18.000 habitants a acollir-ne més de 22.000. Paral·lelament, però, el municipi ha perdut un dels quatre col·legis públics de què disposava, i l'ampliació de l'institut Luis García Berlanga, projectada el 1999 i amb reserva de sòl des del 2005, resta encallada per manca de diners. La solució temporal dels 'barracots' ha esdevingut, així, l'hàbitat natural de centenars d'alumnes.

El conseller d'Educació de la Generalitat Valenciana pensa que hauria de passar a la història com Alejandro I, *l'Inaugurador*. Això va proclamar el propassat 24 de març a Alcoi, durant l'estrena d'un centre de formació professional. El 2008, per tal de defensar que l'assignatura d'educació per a la ciutadania s'impartira en anglès, l'enginyós Alejandro Font de Mora ja s'havia autorebatejat *Fontain of Blackberry*, una traducció errònia del seu cognom a la llengua de William Shakespeare.

La comunitat educativa, però, s'inspira en referents molt menys falaguers, quan avalua la tasca de qui comanda l'ensenyament valencià des del 2004. Fet i fet, la imatge felipcinquesca del conseller, cap per avall –José Luis Santiago, director d'un institut de Montfort (Alacantí), s'hi va fotografiar i en va pagar les conseqüències, amb una sanció de vint dies sense feina ni sou que més tard anul·laria la justícia–, ha estat una constant.

A Sant Joan, vuit quilòmetres al nord d'Alacant, els símls tenen més a veure amb la cinematografia. Allà hi ha l'institut Luis García Berlanga, l'únic de

EL TEMPS

Els alumnes de l'IES Berlanga s'han resignat a fer classe als barracots, per bé que sovint apaguen l'aire condicionat: el soroll que produeix n'és la causa. Tant Tomás Pérez com Esteban Ramos, representants de l'AMPA, i Miguel Ángel Esteve, director del centre, s'han fet un fart d'exigir-hi millores.

les comarques meridionals que ofereix estudis d'imatge i so, fins al punt que fou l'embrió del festival de cinema que porta el nom de la població i que ja acumula onze edicions. A Sant Joan, Font de Mora més aviat evoca Pepe Isbert, el protagonista d'*El verdugo*, en aquest cas un botxí de l'educació pública. A l'IES Luis García Berlanga també tenen clar que la inauguració de la reforma del centre, si mai arriba, coincidirà en dijous. Ja va deixar-ho filmat el gran director valencià: *Los jueves, milagro*.

14 anys en 'barracots'. Des que l'any 1997 la primera aula prefabricada –àlies *barracot*– va colonitzar el pati d'aquest centre de secundària, batxillerat i cicles formatius, la zona d'esplai no ha fet sinó empetitir-se cada vegada més. En principi havia de ser una resposta transitòria a la manca d'un espai on fer-hi tecnologia. Però avui n'hi ha nou, de barracots, “quatre dels quals de segona mà”, puntualitza Miguel Ángel Esteve, professor del Berlanga des del 1991 i

director des de pocs mesos després de la invasió d'aquell primer *cos estrany*. Vora catorze anys en què ha esmolat tant la vista que diferencia de seguida els diversos tipus d'aules prefabricades del mercat.

“Mireu aquestes quatre”, diu, i hi accedeix a la primera. “Són les de segona mà, i les tenim des del 1998!”, s'indigna. En efecte, hi ha pegats a terra, les parets presenten forats abundants i, encara pitjor, l'aparell d'aire condicionat és tan vell i sorollós que “la majoria de docents i d'alumnes s'estima més de no engegar-lo”. Anteposen la comunicació a la suor, vaja. “Són certament incòmodes”, continua Esteve, “unes aules molt dignes en temps de guerra o al tercer món, però impròpies d'ara i ací”. Són mòduls de 45 metres quadrats i hostatgen els alumnes de quart d'ESO, que travessen l'equador del seu periple a l'institut. En arribar al segon de batxillerat, l'etapa culminant que precedeix la universitat, gaudiran d'una mena de tercer grau penitenciari, un benefici que en aquest cas equival a

ocupar els dos barracots de nova planta, de 60 metres i un aire format *split*, homologable al d'una llar contemporània.

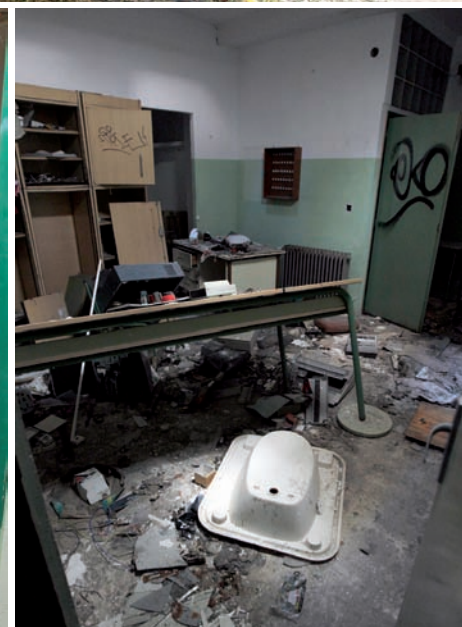
Vora 200 alumnes dels 500 del torn matinal estudien en un barracot. I el director, que voldria millorar-ne les condicions amb el pressupost del centre, no ho pot fer “perquè les aules prefabricades són propietat d'una empresa”. Un plany que s'estén a unes altres instal·lacions, com ara el gimnàs –petit i molt antiquat–, l'annex d'imatge i so –que recorda els edificis funcionaris de l'Stasi– o el pati resultant de tanta *intervenció*, que és esquifit com pocs. Una pista de bàsquet i una altra de futbol en què resulta quimèric d'encabir-hi l'alumnat. “Sort que els més grans n'ixen, a l'hora de l'esplai, i que uns altres ocupen el porxo que hi ha a l'entrada”, respira el director.

L'ampliació del centre és redactada i aprovada, i en teoria dotarà el Berlanga de dos edificis nous, d'un pati més ample i fins i tot d'un trinquet de pilota. L'obra, però, encara no ha estat licitada; la manca de recursos econòmics n'és la culpa-

ble. Ciegsa, l'empresa de la Generalitat Valenciana encarregada de construir els equipaments escolars, arrossega un deute de més de 2.000 milions –supera el que presenten, en conjunt, deu autonomies– i es destaca per l'opacitat. L'oposició no té accés als comptes i sospita d'uns sobrecostos que acostumen a triplicar la quantitat pressupostada a l'inici. Uns temors que s'han agreujat en haver tingut coneixement que les principals empreses beneficiàries han estat algunes de les que presumptament van finançar de manera il·legal el PPCV a través de l'entramat *Gürtel*: Piaf, Lubasa i Sedesa –propietat de la família de Juan Cotino, vice-president tercer del Consell–, per exemple. Ciegsa abona 100 milions d'interessos anuals per les línies de crèdit obertes.

Una passejada per l'IES Luis García Berlanga és la demostració feiaent que allà on en caben dos, en caben tres, i quatre i cinc... Van deixar de tenir conserge per tal de multiplicar l'espai de la seua residència: dos despatxos, una aula, una petita sala de reunions i l'ampliació de la minúscula cantina en van ser la conseqüència. “És una manera de sobreviure com qualsevol altra”, conclou Esteve, entestat a dotar l'institut d'una “dignitat mínima”. Per això lamenta la deficiència de les prefabricades, “que ni tan sols trobaràs a l'obra”. “Si se n'ha de pagar un lloguer, almenys que els alumnes puguem sentir el professor”, raona el director, que no sols detecta manca de voluntat de l'administració valenciana, sinó també del consistori, en poder del PSPV-PSOE des del 1997: “Els alcaldes que hem tingut, més enllà de les bones paraules, no s'hi han implicat gaire. O lluitem tots a mort per allò que ens pertoca, o no avançarem gens ni mica.”

Joan Pérez és a primer de batxillerat. L'any passat el va viure sencer en un barracot de primera generació, i ara té la sort de comprovar la confortabilitat dels de segona, on imparteix grec i anglès. És un jove despert, parla un català perfecte –de les tres línies que hi ha al centre, dues són en aquesta llengua– i, de fet, mostra el seu desig futur de matricular-se en filologia. Ell encara amplia els càrrecs contra els barracots: les goteres “que ens impedeixen de fer classe i ens obliguen a anar a la biblioteca a estudiar”, el fred que passen a l'aula, “impropi d'un país desenvolupat i que ens fa assistir-hi amb jaqueta”, o les rates que ha vist. Joan

EL TEMPS

L'estat d'abandonament que presenta l'antic IES Lloixa contrasta amb la mancança de centres educatius públics de Sant Joan d'Alacant. No és previst de rehabilitar-lo, però.

recorda que ja fa anys que organitzen vagues –“n’hem fetes prop de quinze”– però no té cap esperança de millora, “atès que la Generalitat és l’exponent més clar de com dur a terme polítiques antisocials i antidemocràtiques; caldria que tothom s’assabentara de qui guanya amb la fórmula 1 i la Copa de l’Amèrica, i qui amb una educació pública de qualitat”.

Alejandro Sánchez i Antonio Javier García, delegats de segon de batxillerat, són a un pam de la selectivitat. Hauran completat sis anys al Berlanga i l’abandonaran tal com van entrar-hi: “Fa sis anys que ens diuen que l’ampliaran, però mai no hem vist que la cosa rutllara. De fet, quan li ho hem demanat al director, mai no ens ha concretat res.” Tots dos s’han acostumat a “sentir les rates corrent sota el barracot” i a fer exàmens com si foren al camp de l’Hèrcules: “Al barracot del costat sempre fan classe, les parets són de paper i no et concentres. No és cap

broma, perquè ens hi juguem la nota de la selectivitat”, avisen. Si aquesta els ho permet, Alejandro i Javi continuaran estudiant plegats l’any vinent, en aquest cas a la Facultat de Medicina.

Amb tot, el pas pel Berlanga els haurà possibilitat de visitar Suècia. Anualment, els alumnes d’aquest centre fan un intercanvi de dotze dies amb joves de la Fribergaskolan, a set quilòmetres del centre d’Estocolm. “Abans de venir, els seus professors ja els avisen de com és el nostre institut”, diu Alejandro, que no ha percebut cap incomoditat de part dels visitants: “Són molt educats, mai no es queixen de res, es passen el dia estesos a terra, mirant el sol i les palmeres.” Quan parla del centre suec –“i ens van dir que no era dels millors!”–, a Javi se li escapa una onomatopeia molt sonora –“pffffff-ffffff!”–, i Alejandro, mentre es tapa la boca oberta amb la mà dreta, exclama: “Quin gimnàs, senyor!” Javi, que fa cara

de tenir un pastís al davant, encara afegirà “...I l’aula de música?”

Els fills d’Esteban Ramos i de Tomàs Pérez tampoc no gaudiran de la reforma de l’institut, i això que hi han esmerçat moltes hores de la seua vida, en aquest objectiu. Són el president i el vice-president de l’AMPA –els càrrecs, se’ls van intercanviar el 2009– i parlen de “presa de pèl des de bon començament”. Uns inicis que remunten al 1996 “quan va sorgir la necessitat de remodelar el centre”. Ara, “quan ja hi ha un projecte d’execució aprovat per valor de 8,4 milions, quan per fi semblava haver-hi la voluntat, resulta que no hi ha diners”. De culpables, assenyalen l’Ajuntament, “que no va cedir els terrenys amb la celeritat que ho podria haver fet”, i Ciegsa, “dels representants de la qual sempre hem sentit paraules molt boniques, però molts pocs fets”. Els entristeix haver assumit que els seus fills “hauran estudiat

El col·legi Crist de la Pau és partit en dos: al recinte més vell s’hi fa primària, i a l’altre, situat a més de 300 metres, infantil. Dalt, imatge del menjador i de la sala de professors de primària, que alhora és biblioteca i aula de reforç. A sota, l’actual director, Antoni Miquel, ara i quan estudiava al mateix centre.

La manca d'espai al col·legi públic Lo Romero és ben evident. No sols han habitat porxos com a aules, sinó també magatzems, com en el cas de dalt. Al pati, els contenidors portuaris guarden el material esportiu i el menjador també és prefabricat. A sota, l'antiga cuina, adaptada com a aula, i la sala de professors, també polivalent.

secundària i el batxillerat en una gàbia”, i reformulen el malnom de Font de Mora, a qui Tomàs Pérez anomena “l’Invisible” i de qui rumia que anhela “un poble mal informat, un ramat submís”. Ramos va més enllà del color polític i acusa els gestors polítics en general de “deixadesa, ineficàcia, personalisme i incompetència”.

Lloixa nou, Lloixa vell. Els alumnes de l’IES Lloixa han tingut més fortuna. El curs 2007-2008 van estrenar un edifici moderníssim que posava fi a 22 anys al centre vell, que avui és enrunat i ple de brossa. El nou Lloixa, però, és al límit de matriculacions i l’any vinent tindrà dificultats serioses per a acollir els alumnes que s’hi esperen, un fenomen compartit amb el Berlanga, que de fa dos anys ja supera –39 alumnes, per comptes de 35– la ràtio de la branca d’humanitats.

Alhora, el vell Lloixa jau abandonat sense ser adaptat com a nou institut o, millor encara, com a nou col·legi. Perquè la mancança de places a secundària –que ja ha comportat la proliferació de barracots a l’IES Berlanga i que amenaça d’escampar-se al Lloixa– és extensible a infantil, on l’any vinent és prevista una línia més per l’augment demogràfic del municipi. Endevinar on anirà la nova forçada de xiquets és una gran incògnita.

El Crist de la Pau, saturat. *El Grupo*, com coneixen a la vila el col·legi Crist de la Pau, nasqué el 1934 amb el nom efímer d’Hermenegildo Giner de los Ríos, pedagog de la Institució Lliure de l’Ensenyament –creada pel seu germà Francisco– i polític del Partit Republicà Radical. La guerra dugué el nom del pàtró local al frontispici del *grupo escolar*.

Antoni Miquel, que en fou alumne, és avui el director del centre. Parla detalladament de cada racó, fins i tot dels que no hi ha a la superfície, i és que sota el col·legi hi havia un refugi on s’amagaven alguns dels 4.000 habitants que hi havia a Sant Joan quan el general Franco bombardejava Alacant. Miquel ha vist créixer el col·legi com qui veu créixer un fill, en tots els sentits. Quan hi anava de petit, tan sols hi havia una planta en altura, ocupada per les xiquetes, que sempre eren al marge dels xiquets, incloent-hi el pati: un porxo buit que feia de separació. El 1970, amb motiu d’una explosió que ferí de mort la cuinera, s’aixecà una segona planta –amb les finestres tan grans com les de les altres, “dissenyades així perquè hi penetrara la saviesa”– que quedà igualment petita a partir de l’any 1997. Com a conseqüència d’això, la

D'esquerra a dreta, l'actual alcalde de Sant Joan d'Alacant, Edmundo Seva (PSPV-PSOE); el qui fins ara era portaveu de l'oposició del PP, Francisco José Burillo; i el regidor i cap de llista del Bloc Nacionalista Valencià, Albert Caturla.

sala d'usos múltiples i una part del pati van mutar en aules.

Abans, el 1986, van enderrocar l'antic camp de futbol municipal a fi de construir-hi una extensió del Crist de la Pau, una ampliació —coneguda popularment com *L'Ordana* pel barri en què s'inseixeix— situada a 400 metres. Avui acull els alumnes d'infantil, de tres a sis anys, un fet inèdit a les comarques alacantines. La divisió física entre infantil i primària, provocada per les estretors del centre mare, no és previst de reunificar-la. Resulta més urgent d'aconseguir un quart col·legi públic, una reclamació justa si pensem que l'aplanament del barri Ansaldo, l'any 2004, significà la pèrdua de l'escola que hi havia. Aquell nucli de població marginal, avui substituït pels primers habitatges de protecció oficial que és previst de fer-hi, ja ha començat a rebre nous nins de classe mitjana.

Antoni Miquel avisa que el seu col·legi “ja no podrà acollir cap línia nova”. El menjador del centre originari és minúscul i ha substituït l'antiga biblioteca: la xicalla menja en tres torns de tres quarts d'hora, en grups de seixanta, el dinar preparat d'una empresa de càtering. La biblioteca conviu amb la sala de professors, que alhora és magatzem de material escolar, i el director comparteix despatx amb la cap d'estudis i la secretària, a més de ser aula de reforç. Unes altres classes de suport s'imparteixen als passadissos, com també el desdoblament de religió.

El menjador de l'altra meitat del col·legi és un edifici uns pocs metres separat del recinte docent. Els alumnes —de 3 a 6 anys— hi han d'anar amb paraigua, escortats pels mestres, cosa que també passa a l'aula de música, un barracot aïllat al pati. Encara sort, perquè la idea inicial de

la Conselleria fou d'encabir com fora un grup d'infantil al centre vell.

Lo Romero, encara pitjor. Disposen d'un pati més verd i més ample, però han perdut porxos pel camí. El col·legi Lo Romero, als afores de Sant Joan, tenia tantes aules plenes que va parir-ne de noves tancant espais lúdics. El centre, del 1981, també ha reconvertit com a aules el menjador, l'aula de música i tres magatzems, un dels quals de 12 metres quadrats. Un projecte d'eixamplament aprovat per Ciegsa el 2008 permetrà de guanyar 2.000 metres, no se sap quan. “No complim cap dels requisits que marca el ministeri al seu decret del 2010”, explica la directora, Elena Alcaraz, que també comparteix despatx amb la cap d'estudis, la secretària, la psicòloga i l'encarregada del menjador. A més, s'hi fan classes als corredors i a la sala de professors, la biblioteca acull els alumnes de compensatòria i el material d'educació física. De gimnàs, no n'hi ha.

Alcaraz no té “cap esperança” que la situació es resolga. “Ens cal un aulari nou on resituar els sis grups d'infantil que tenim, amb uns vàters adequats i un espai polivalent. A les aules actuals hi ha 25 xiquets en 30 metres”, diu. Sent “impotència” i alerta d'un altre risc en cas d'evacuació forçosa: “Tenim una sola porta d'eixida per a 200 xiquets.”

Els polítics, enfrontats. Edmundo Seva, alcalde socialista de Sant Joan amb una majoria absoluta ajustada —11 regidors de 21—, destaca que el consistori “ja ha cedit els terrenys perquè la Generalitat amplie el Berlanga i Lo Romero”, però adverteix que sobretot urgeix de “construir un quart col·legi”, que l'ajun-

tament ha previst a la partida del Salt, on hi havia el parc Ansaldo. En tot cas, no fa mala cara a la “rehabilitació del vell Lloixa com a col·legi”. Seva afegeix que Ciegsa “no ha remès el pla d'alçada de la reforma del Berlanga”, cosa que el duu a pensar que l'ampliació “és ajornada *sine die*”. L'alcalde dedueix que “el PP, entre fer una obra escolar ací o allà on governa, sempre escull la segona opció”.

Francisco José Burillo, portaveu municipal del PP, diu que el seu partit “ja inclogué al programa de fa vuit anys la necessitat de disposar d'un nou col·legi”, i culpa l'alcalde de “consentir que la Generalitat reurbanitzara el parc Ansaldo sense comprometre's a fer-ne un”. Burillo reconeix que “potser no calia haver fet el nou Lloixa, sinó aprofitar l'antic i ampliar el Berlanga”. Sobre l'eixamplament d'aquest últim, el portaveu popular observa que “hi ha un embolic important entre la conselleria d'Economia, la d'Educació i l'ajuntament” i que, “malgrat haver intercedit jo mateix davant el director territorial, Valero Alias, no tinc clar quan començaran les obres”. “Potser enguany”, matisa sense convicció. “Si entrem a governar, ens n'ocuparem seriosament, hi insistirem cada dia”, afegeix, “perquè el gran entrebanc ha estat la manca de decisió de l'equip municipal”. El nou cap de llista del PP és Manuel Aracil, delegat de Canal 9 a Alacant, que ja ha optat al càrrec dues vegades.

Albert Caturla, portaveu del Bloc i novament cap de llista, afirma que el seu grup —de dos regidors— va recomanar de reconvertir el vell Lloixa “en una extensió de l'escola oficial d'idiomes” i de fer el quart col·legi “al centre, no a la perifèria, com vol l'alcalde”, a qui retreuen que “haja col·laborat en la degradació de l'ensenyament públic i en el creixement dels negocis privats”. “No hi hem guanyat res, en aquest temps: el Lloixa nou és ple, el Berlanga no s'ha ampliat i el Lloixa vell és tot runa... Bé, sí que hi hem guanyat un problema”, rebla. Caturla, com Burillo, tampoc no va trobar escaient que es fera el nou Lloixa.

Mentrestant, el conseller Font de Mora ja ha anunciat que, passats els comicis, no continuarà com a conseller del ram. A Sant Joan d'Alacant, on ningú ja no l'espera, la figura de *l'Inaugurador* sempre anirà lligada a la de *mister* Marshall.

Victor Maceda